

10. Międzynarodowy Kongres na temat *Auchenorrhyncha* (Cardiff, Walia, 6–10 IX 1999 r.)

Było to 10., a więc jubileuszowe spotkanie biologów, których badania związane są z podrzędem pluskwiaków równoskrzydłych (*Homoptera*), mianowicie – skoczkami (*Auchenorrhyncha*). Ze względu na charakter jubileuszowy Kongres został zorganizowany w miejscu pierwszego spotkania, które odbyło się w Cardiff w 1973 roku, i przez inicjatorów założenia towarzystwa *Auchenorrhyncha Meetings*.

Obrady Kongresu odbywały się w obiektach uniwersyteckiego centrum konferencyjnego usytuowanego w dzielnicy parkowej z dala od śródmieścia Cardiff. W centrum tym, obok sal konferencyjnych doskonale wyposażonych w urządzenia audiowizualne, znajdują się liczne obiekty sportowe, wystawowe, hotelowe i rekreacyjne. Ogromną zaletą skoncentrowania w jednym ośrodku 5-dniowej imprezy była możliwość maksymalnego wykorzystania czasu przewidzianego na realizację bogatego programu obejmującego sesje referatowe, wieczorne obrady w grupach problemowych, dyskusje oraz interesujące wycieczki.

W Kongresie uczestniczyło 83 biologów z 23 krajów (5 kontynentów), a prezentowane przez nich prace stanowiły w miarę pełny przegląd kierunków podejmowanych obecnie badań związanych z tą grupą owadów. 56 referatów o zróżnicowanej problematyce przydzielono do 7 grup problemowych wypełnionych różną liczbą referatów, ilustrującą stopień zainteresowania homopterologów określonymi tematami.

Najliczniej reprezentowane (40) były prace referowane pod hasłami: taksonomia, systematyka, ewolucja i biogeografia całej fauny *Auchenorrhyncha* lub węższych jednostek systematycznych określonych środowisk, bądź większych obszarów administracyjnych. Przez długie lata systematyka *Auchenorrhyncha* była oparta na cechach morfologicznych poznanych gatunków, które stanowią tylko część światowej fauny skoczków. Wraz z penetracją kolejnych, nie badanych dotąd obszarów, opisywane nowe gatunki dają podstawę do weryfikacji przyjętej systematyki. Ponadto zbiory skoczków z okresu trzeciorzędu, uzyskiwane z inkluzji owadów w bursztynie, pozwoliły na wyznaczenie wiarygodniejszych (aniżeli dotąd przyjmowano) dróg ewolucji różnych grup skoczków. Zastosowanie w ostatnich dziesięcioleciach nowych technik badawczych (mikroskop elektronowy, film, sprzęt do nagrywania i odtwarzania dźwięków wydawanych przez owady, analizy DNA) umożliwiło uzyskiwanie pomiarów kilkudziesięciu cech charakteryzujących dany gatunek. Zastosowanie programów komputerowych ułatwiło wypracowanie związków filogenetycznych opisanych gatunków i w konsekwencji wprowadzenie korekt do systematyki. Propozycje tych korekt, przedstawiane w kilku referatach, z reguły nie były całkowicie zgodne. Wynikało to z przyjmowania do ocen podobieństwa gatunków różnej liczby pomiarów i różnych cech charakteryzujących porównywane gatunki lub populacje. Stwierdzono, że „*panujący obecnie w systematyce skoczków chaos*” przeszkadza w ustalaniu ich związków filogenetycznych i ciągów sukcesyjnych. Dlatego jest konieczne oparcie analiz stopnia podobieństwa populacji i gatunków także na strukturach genetycznych

(DNA i RNA), które pozwalają na wiarygodne ustalenie pokrewieństwa gatunków oraz ocenę zaawansowania procesu specjacji populacji w wyniku ich izolacji przestrzennej i zróżnicowania pokarmu (składu gatunkowego roślin).

Stwierdzono również, że korekty jedynie nazw rodzajowych i gatunkowych oraz przesunięcia w klasyfikacji wybranych grup skoczków nie wystarczają do uporządkowania systematyki całej grupy *Auchenorrhyncha*. Zmiany wprowadzone w 1955 r. okazały się niewystarczające, gdyż od tego czasu 25% nazw jednostek systematycznych zostało zmienionych. Jedyny sposób rozwiązania tych problemów autorzy widzą w sporządzeniu komputerowej bazy danych, która od kwietnia 1999 r. jest już opracowywana. Zawiera listę gatunków skoczków opisanych w publikacjach, które ukazały się w latach 1758–1992 i jest sukcesywnie uzupełniana. Obok nazwy rodzajowej, gatunkowej i synonimów znajdują się informacje dotyczące charakterystyki gatunku, jego rozmieszczenia, biologii itd.

Pod hasłem „Morfologia funkcjonalna” znalazł się tylko jeden referat, w którym autor rozważał znaczenie bronchosomów (drobnych utworów produkowanych w cewkach Malpighiego przez kilka grup skoczków), nie tylko jako wydzieliny chroniącej ciało owada, ale także wykorzystywanej przez niego do osłony złóż jaj.

Równie słabo poznane są procesy związane z odżywianiem się skoczków, owadów, których pokarmem jest sok roślin. Pod hasłem „Biologia odżywiania” w 4 referatach zawarto różne aspekty zależności między roślinami i skoczkami. Rozważane były zagadnienia specjalizacji pokarmowej skoczków w Europie Centralnej, rejonie o stosunkowo najlepiej poznanej faunie *Auchenorrhyncha*, gdzie większość (2/3) gatunków żeruje na roślinach długowiecznych (drzewach, krzewach, trawach). Charakteryzują się także wysoką specjalizacją pokarmową, gdyż ponad połowa gatunków skoczków żeruje na jednym gatunku (lub rodzaju) roślin.

Były również wyjaśniane interesujące przypadki (dotąd błędnie interpretowane) behawioru pokarmowego tropikalnych gatunków skoczków australijskich (z grupy *Pogonoscopini*), które dzień spędzają pod ziemią w korytarzach budowanych przez mrówki (*Camponotus*), a nie w mrowiskach, i żerują tylko w nocy, wdrapując się na gałązki eukaliptusa.

Wpływ żerowania skoczków na rośliny rozpatrywany był jako ich udział w transmisji wirusów z chwastów na rośliny uprawowe (nie stwierdzano prostych relacji między zagęszczeniem skoczków a intensywnością porażenia) oraz oceniany był wpływ uszkodzenia liści lucerny na zakłócenia produkcji i translokacji asymilatów w roślinie.

Ostatni dzień Kongresu poświęcono sesji pt. „Ekologia”. 12 prezentowanych referatów, w stosunku do trzech na poprzednim spotkaniu, świadczy o wzroście zainteresowania tym kierunkiem badań. W 6 pracach autorzy rozważali zależność liczebności, rozmieszczenia i różnorodności gatunkowej fauny skoczków od warunków abiotycznych (temperatury), typu środowiska roślinnego (las, łąka naturalna i użytkowana) oraz struktur krajobrazu. W pozostałych referatach autorzy analizowali znaczenie poznania biologii skoczków żerujących na uprawach i ich pasożytów dla skuteczności stosowanej walki biologicznej.

Przez trzy kolejne wieczory każdy blok tematyczny kończyły dyskusje problemowe skupiające uczestników obrad prowadzących podobne badania. Głównym celem było opracowanie programu współpracy, wymiany informacji i koordynacji badań na najbliższe lata.

Równoległe z obradami trwała sesja plakatowa. Wśród 17 plakatów część nawiązywała do wygłoszonych referatów, uzupełniając je atrakcyjnymi fotografiami. Kilka miało charakter bogato ilustrowanych doniesień o „ciekawostkach z życia skoczków” lub informacji o bieżących, interesujących spostrzeżeniach i pracach autorów oraz planach kontynuacji badań. Plakaty były rozwieszane na ścianach salki, przylegającej do sali obrad, gdzie podczas wszystkich przerw na kawę i herbatę można było dokładnie zapoznać się z ich treścią uzupełnianą komentarzem autora.

W czasie Kongresu organizatorzy wygospodarowali czas na dwie wspaniałe wycieczki. Pierwszą – do doliny Rhondde, gdzie zwiedzano zamkniętą przed laty kopalnię węgla kamiennego, zamienioną teraz na atrakcyjny ośrodek turystyczno-muzealny; oraz do parku narodowego Brecon Baecon w północnej Walii. Drugą – do wydmowego rezerwatu Kenfig (niegdyś kwitnącego miasteczka, obecnie przysypanego ruchomymi piaskami) rozciągającego się wzdłuż wybrzeża południowej Walii. Oglądaliśmy z okien autokaru wspaniałe krajobrazy Walii i poznawaliśmy rozliczne perypetie właścicieli różnych mijanych obiektów, sięgające zamierzchłej przeszłości (szczegółowo relacjonowane przez świetną przewodniczkę).

Dzięki doskonałej organizacji i kameralnemu charakterowi było to jedno z ciekawszych i owocniejszych spotkań badaczy *Auchenorhyncha*.

Lucyna Andrzejewska